

GENDEROVÁ ANALÝZA VÝSLEDKŮ VOLEB DO ZASTUPITELSTEV KRAJŮ A DO SENÁTU 2012

Mgr. Veronika Šprincová

**NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA**

Analýza vznikla
v rámci
projektu „Dámy
mají přednost!“
podpořeného
**Nadací Open
Society Fund
Praha**

FÓRUM 50%

Volby do zastupitelstev krajů

Ačkoli podoba kandidátních listin naznačovala stagnaci či mírné snížení **zastoupení žen na krajské úrovni**, nakonec došlo ke **zvýšení** zastoupení žen o **2 procentní body** z 17,6 % na **19,7 %**. Jak bylo uvedeno již v analýze kandidátních listin, velký podíl na volebním úspěchu žen měla nakonec regionální sdružení, která byla ochotnější nominovat ženy (a umisťovat je na přední místa kandidátních listin) než velké strany. Dalším faktorem byl úspěch levicových stran, resp. neúspěch stran pravicových, které do voleb vyslaly méně žen, jak ukazuje následující tabulka:

Strana	Podíl nominovaných žen celkem	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
Alternativa	20%	4	0	0%
ČSSD	25%	205	47	23%
HNHRM	20%	5	0	0%
Hnutí PRO! Kraj	35%	6	1	17%
Jihočeši 2012	29%	9	0	0%
KDU-ČSL	20%	42	5	12%
Koalice pro Královéhradecký kraj	16%	7	1	14%
Koalice pro Olomoucký kraj	22%	8	0	0%
Koalice pro Pardubický kraj	20%	10	2	20%
KSČM	27%	182	45	25%
NEZ	36%	5	1	20%
ODS	19%	102	11	11%
Pro Vysočinu	28%	3	1	33%
Severočeši.cz	22%	9	1	11%
SPOZ	22%	7	0	0%
Starostové pro Liberecký kraj	26%	13	3	23%
TOP 09 + STAN	19%	44	9	20%
Východočeši	43%	4	2	50%
Změna pro Liberecký kraj	50%	10	4	40%
Celkem ČR	27%*	675	133	20%

*Za všechny kandidující subjekty.

Z tabulky je patrné, že **paritního zastoupení** se podařilo dosáhnout pouze dvěma subjektům – přesně polovinu křesel získaly ženy nominované za volební uskupení **Východočeši** a 40% poměr žen se podařilo dosáhnout i **Změně pro Liberecký kraj**, koalici, ve které byla zastoupena i Strana zelených, která jako jediná česká politická strana používá pro sestavování kandidátních listin genderovou kvótu. Tzv. **kritickou 30% hranici** překročilo i hnutí kandidující s názvem **Pro Vysočinu**, za které byla zvolena přesně třetina žen. Celkem 5 subjektů budou naopak zastupovat **pouze muži** (Alternativa, Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj obcí a měst, Jihočeši 2012, Koalice pro Olomoucký kraj společně se starosty a Strana práv občanů Zemanovci).

Konečné zastoupení žen v zastupitelstvech krajů se však **může ještě změnit**, již nyní se svého mandátu vzdali někteří nově zvolení zastupitelé v Libereckém kraji. Data uvedená v této analýze tedy reflektují pouze výsledky hlasování a rozdíl mezi nominacemi a výsledky voleb.

Vliv preferenčních hlasů na výsledek voleb z hlediska zastoupení žen a mužů

Ačkoli vliv **preferenčních hlasů** v letošních volbách posílil¹, do konečného zastoupení žen se preferenční hlasování příliš výrazně nepromítlo. Zafungovalo však **mírně v neprospěch žen** – oproti pořadí na kandidátních listinách připadly mužům tři křesla navíc. Pokud by byly mandáty přidělovány pouze s ohledem na pořadí kandidátů a kandidátek, bylo by konečné zastoupení žen v zastupitelstvech krajů o necelého půl procentního bodu vyšší. Také **kandidát s nejvyšším počtem preferenčních hlasů byl muž**, a to Petr Kulhánec (STAN) se ziskem téměř 22 % hlasů.

Nejvíce „kroužkovali“ voliči a voličky na Vysočině, kde bylo na základě preferenčních hlasů přiděleno celkem 11 mandátů, a je to také jeden z krajů, kde se **díky preferenčním hlasům konečné zastoupení žen zvýšilo**. Ženám zde připadl jeden mandát na úkor mužů, jejich zastoupení tak činí 13,3 % oproti 11,1 %. **Druhým krajem, kde ženy díky přímé podpoře voličů a voliček posílily, je Moravskoslezský kraj** – zastoupení žen dle pořadí na kandidátkách zde činilo 24,6 %, díky preferenčním hlasům uděleným ženám se však zvýšilo na 26,2 %. **V ostatních krajích se konečné zastoupení žen buď nezměnilo, nebo se o jeden mandát snížilo**. Ke snížení došlo v **Ústeckém, Libereckém, Královéhradeckém a Zlínském kraji**.

Z hlediska jednotlivých politických subjektů **kroužkovali nejvíce voliči a voličky TOP 09 v koalici se Starosty a nezávislími** v daných krajích, což může být dáno právě kandidaturou v koalici, kde voliči a voličky upřednostňovali kandidující pouze za jednu její část. Za tuto volební koalici, resp. koalici, získalo na základě preferenčních hlasů mandát celkem **13 kandidujících**. S pořadím kandidátů a kandidátek nebyli spokojeni/y ani voliči a voličky **KDU-ČSL a ODS**, za které získalo mandát díky preferenčním hlasům shodně **11 kandidujících**.

TOP 09 + STAN má také prvenství v ovlivnění konečného **zastoupení žen na základě preferenčního hlasování** – díky přímé podpoře voličů a voliček získaly mandát **dvě ženy** „navíc“ oproti původnímu pořadí na kandidátních listinách. U ostatních stran činil rozdíl nejvýše jeden mandát (ať již ve prospěch žen či mužů). **K paradoxní situaci došlo v případě Severočechů.cz**, kde se z 55. místa s 13,31 % hlasů „prokroužkovala“ do zastupitelstva senátorka Alena Dernerová, celkové zastoupení žen za tuto stranu se však oproti pořadí na kandidátní listině o jeden mandát snížilo. Podobně neprospělo preferenční hlasování ani uskupení **Východočeši**, za které bylo zvoleno rekordních 50 % žen – pokud by byly mandáty přidělovány na základě pořadí na kandidátní listině, **činilo by zastoupení žen za tuto stranu dokonce 75 %**.

Ve všech krajích získaly **ženy díky preferenčním hlasům celkem 9 mandátů**, nejvíce v **Kraji Vysočina** (2 mandáty). Z původně nevolitelných pozic se do zastupitelstev dostaly: **Jana Vildumetzová** (ODS) ze 6. místa s 7,13 % hlasů v Karlovarském kraji, **Alena Dernerová** (Severočeši.cz) z 55. místa s 13,31 % v Ústeckém kraji, **Anna Maclová** (KDU-ČSL²) z 16. místa s 6,18 % v Královéhradeckém kraji, **Štěpánka Fraňková** (SNK-ED³) z 12. místa s 7,38 % v Pardubickém kraji, **Marie Černá** (SNK-ED⁴) z 11. místa s 11,88 % a **Jana Fischerová** (ODS) ze 41. místa s 5,35 % v Kraji Vysočina, **Jitka Chalánková** (TOP 09) ze 13. místa s 7,01 % v Olomouckém kraji. **Ivana Majíčková** (STAN) z 8. místa s 5,72 % ve Zlínském a **Věra Pražáková** (KDU-ČSL) z 9. místa se 7,99 % v Moravskoslezském kraji.

Podoba kandidátních listin ukázala, že zejména **velké strany nejsou ochotné ženy do voleb nominovat a umísťovat je na volitelná místa kandidátních listin**. Po „kroužkovací revoluci“ ve volbách do Sněmovny v roce 2010 se letos ukázalo, že spoléhat nelze ani na preferenční hlasování. Tyto volby tedy ukázaly, že ke změně současného stavu, kdy ženy tvoří průměrně 20 % všech zastupitelů a zastupitelek, povedou pouze **systémová opatření**, např. v podobě genderových kvót určujících minimální zastoupení a umístění žen na kandidátních listinách.

¹ Nová úprava, podle níž stačí kandidátům a kandidátkám k postupu na první místo 5 % hlasů na místo 10 %, výrazně usnadnila voličům a voličkám měnit pořadí určené politickými uskupeními. V původní úpravě by na základě preferenčních hlasů získalo jen 13 kandidujících (z toho jediná žena). Díky snížení hranice získalo mandáty celkem 69 kandidujících, z toho 9 žen (tj. 13 %).

² Strana kandidovala jako součást Koalice pro Královéhradecký kraj.

³ Strana kandidovala jako součást Koalice pro Pardubický kraj.

⁴ Strana kandidovala na kandidátní listině hnutí Pro Vysočinu.

Zastoupení žen a mužů v zastupitelstvech jednotlivých krajů

Když se podíváme na úspěch žen nikoli již z hlediska kandidujících stran, ale z hlediska krajů, **nejvíce** jich uspělo v **Moravskoslezském kraji**, kde tvoří mezi zvolenými **více než čtvrtinu**. Naopak **nejméně** žen zasedne v zastupitelstvech **Ústeckého kraje** a na **Vysočině**, kde bylo zvoleno shodně **13 %** žen. Jak je však patrné z následující tabulky, mezi jednotlivými kraji nepanují žádné dramatické rozdíly, a to jak v nominacích žen, tak v jejich reálném zastoupení v nově zvolených orgánech. Zajímavostí je, že v krajích, které v nominacích vedly, ženy nakonec uspěly v menší míře. V Moravskoslezském kraji, kde bylo nakonec zvoleno největší procento žen, činí rozdíl oproti nominacím pouhý 1 procentní bod.

Kraj	Podíl nominovaných žen	Podíl zvolených žen
Středočeský	29%	25%
Jihočeský	27%	16%
Plzeňský	24%	18%
Karlovarský	31%	16%
Ústecký	28%	13%
Liberecký	30%	24%
Královéhradecký	28%	16%
Pardubický	28%	20%
Vysočina	23%	13%
Jihomoravský	26%	22%
Olomoucký	27%	24%
Zlínský	29%	20%
Moravskoslezský	27%	26%
Celá ČR	28%	20%

Následující tabulky pak podrobněji zachycují situaci v jednotlivých krajích – ukazují **poměr mezi nominovanými a zvolenými ženami** za jednotlivé kandidující subjekty. Je z nich patrné, že **zastoupení žen za jednotlivé strany v krajích značně kolísá**. Například koalice TOP 09 a STAN, ačkoli v některých krajích dosáhla kritické 30% hranice nebo dokonce paritního zastoupení žen a mužů, je v jiných krajích zastupována výhradně muži – celkově pak dosahuje průměrného 20% zastoupení žen.

Středočeský kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	31%	21%	20	7	35%
KSČM	21%	27%	19	5	26%
ODS	18%	9%	16	1	6%
TOP 09 + STAN	12%	19%	10	3	30%
Celkem		29%*	65	16	25%

*Za všechny kandidující subjekty.

Jihočeský kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	28%	13%	18	4	22%
Jihočeši 2012	15%	29%	9	0	0%
KDU-ČSL	6%	22%	4	0	0%
KSČM	19%	25%	13	5	38%
ODS	13%	21%	8	0	0%
TOP 09 + STAN	5%	18%	3	0	0%
Celkem		27%*	55	9	16%

*Za všechny kandidující subjekty.

Plzeňský kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	25%	28%	15	2	13%
KSČM	21%	26%	12	2	17%
ODS	26%	16%	15	4	27%
TOP 09 + STAN	6%	16%	3	0	0%
Celkem		24%*	45	8	18%

*Za všechny kandidující subjekty.

Karlovarský kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
Alternativa	7%	20%	4	0	0%
ČSSD	23%	26%	13	2	15%
HNHRM	9%	20%	5	0	0%
KSČM	23%	38%	14	4	29%
ODS	10%	27%	5	1	20%
TOP 09 + STAN	7%	23%	4	0	0%
Celkem		31%*	45	7	16%

*Za všechny kandidující subjekty.

Ústecký kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	16%	29%	13	2	15%

Hnutí PRO! Kraj	8%	35%	6	1	17%
KSČM	25%	27%	20	3	15%
ODS	10%	23%	7	0	0%
Severočeši.cz	12%	22%	9	1	11%
Celkem		28%*	55	7	13%

*Za všechny kandidující subjekty.

Liberecký kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	13%	22%	7	2	29%
KSČM	18%	30%	10	1	10%
ODS	9%	22%	5	1	20%
Starostové pro Liberecký kraj	22%	26%	13	3	23%
Změna pro Liberecký kraj	17%	50%	10	4	40%
Celkem		30%*	45	11	24%

*Za všechny kandidující subjekty.

Královéhradecký kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	20%	19%	12	1	8%
Koalice pro Královéhradecký kraj	12%	16%	7	1	14%
KSČM	19%	25%	11	3	27%
ODS	11%	20%	6	0	0%
TOP 09 + STAN	8%	16%	5	0	0%
Východočeši	8%	43%	4	2	50%
Celkem		28%*	45	7	16%

*Za všechny kandidující subjekty.

Pardubický kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	21%	30%	12	3	25%
Koalice pro Pardubický kraj	18%	20%	10	2	20%
KSČM	19%	25%	11	3	27%

ODS	11%	24%	6	0	0%
SPOZ	5%	26%	3	0	0%
TOP 09 + STAN	6%	16%	3	1	33%
Celkem		28%*	45	9	20%

*Za všechny kandidující subjekty.

Vysočina

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	29%	20%	17	3	18%
KDU-ČSL	12%	18%	7	0	0%
KSČM	20%	23%	11	1	9%
ODS	10%	11%	5	1	20%
Pro Vysočinu	6%	28%	3	1	33%
TOP 09 + STAN	5%	19%	2	0	0%
Celkem		23%*	45	6	13%

*Za všechny kandidující subjekty.

Jihomoravský kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	27%	27%	23	4	17%
KDU-ČSL	17%	20%	14	3	21%
KSČM	19%	29%	16	6	38%
ODS	9%	17%	7	0	0%
TOP 09 + STAN	6%	9%	5	1	20%
Celkem		26%*	65	14	22%

*Za všechny kandidující subjekty.

Olomoucký kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	27%	30%	19	6	32%
Koalice pro Olomoucký kraj	11%	22%	8	0	0%
KSČM	23%	22%	16	4	25%
ODS	11%	25%	8	1	13%
TOP 09 + STAN	6%	35%	4	2	50%
Celkem		27%*	55	13	24%

*Za všechny kandidující subjekty.

Zlínský kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	22%	21%	12	4	33%
KDU-ČSL	18%	16%	10	0	0
KSČM	16%	26%	9	3	33%
ODS	9%	26%	5	0	0%
SPOZ	7%	20%	4	0	0%
STAN a TOP 09	10%	22%	5	2	40%
Celkem		29%*	45	9	20%

*Za všechny kandidující subjekty.

Moravskoslezský kraj

Strana	Zisk hlasů ve volbách (%)	Podíl nominovaných žen (%)	Zisk mandátů celkem	Počet mandátů obsazených ženami	Zastoupení žen (%)
ČSSD	27%	31%	24	7	29%
KDU-ČSL	9%	23%	7	2	29%
KSČM	23%	26%	20	5	25%
NEZ	6%	36%	5	1	20%
ODS	10%	16%	9	2	22%
Celkem		27%*	65	17	26%

*Za všechny kandidující subjekty.

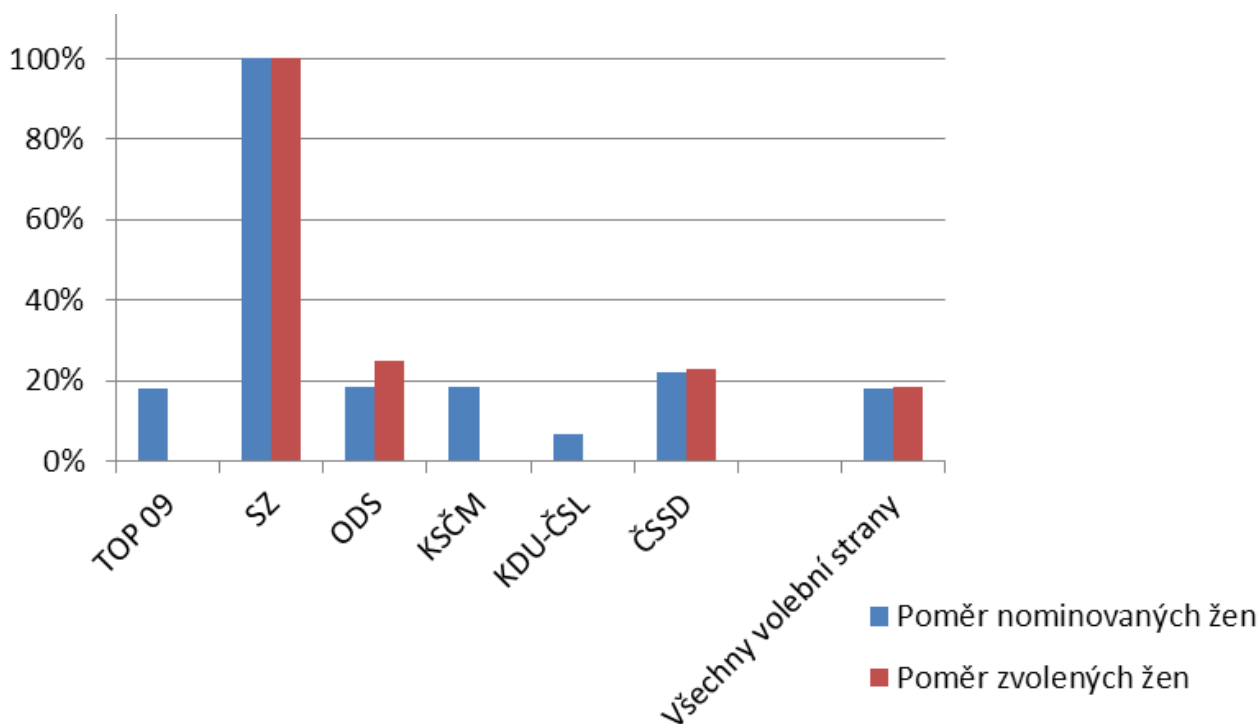

Volby do Senátu Parlamentu České republiky

V případě voleb do Senátu PČR **zastoupení žen** naopak **kleslo** na úroveň před volbami v roce 2010, tj. **na 17,3 %**. Po **prvním kole** voleb byla **šance** dokonce **na zvýšení** zastoupení žen, jelikož ženské kandidátky (ačkoli mezi nominovanými tvořily pouze 18 %) postoupily v 9 obvodech, tj. přesně ve třetině všech obvodů. V případě obvodu č. 59 Brno-město bylo již po prvním kole zřejmé, že jej bude zastupovat žena, jelikož ve druhém kole se o senátní křeslo utkaly dvě ženské kandidátky. S výjimkou Daniely Filipiové (ODS) a Elišky Wagnerové (SZ) postoupily do druhého kola ženy nominované za ČSSD a KSČM.

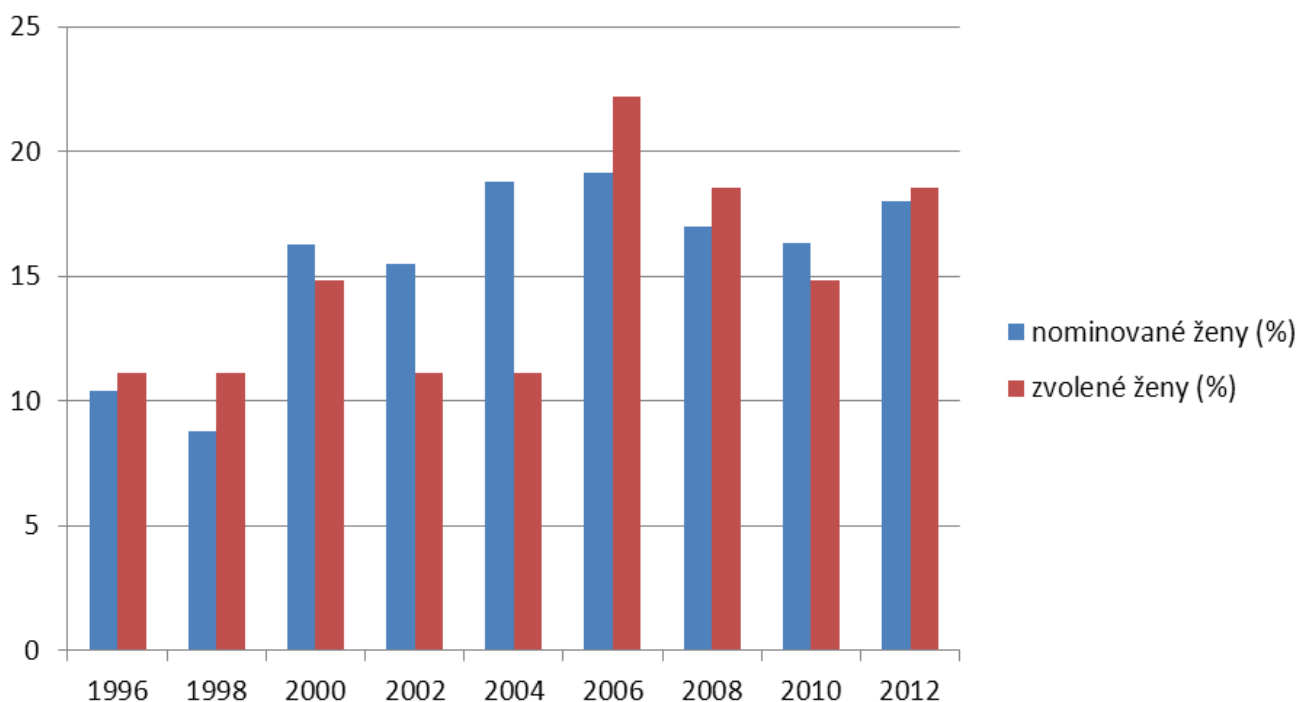
Přesto se šance na mírné zvýšení zastoupení žen zejména kvůli volebnímu neúspěchu KSČM ve druhém kole hlasování nevyplnila. **V nově zvolené horní komoře zasedne celkem 14 senátorek**. Nově zvoleny byly: **Milada Emmerová** (ČSSD) za obvod Rokycany, **Eva Syková** (ČSSD) za Prahu 4, **Daniela Filipiová** (ODS) za Prahu 8, **Eliška Wagnerová** (SZ) za obvod Brno-město a **Božena Sekaninová** (ČSSD) za volební obvod Prostějov.

Následující graf ukazuje **poměr nominovaných a zvolených žen za jednotlivé politické strany**. Vyniká v něm Strana zelených, která do voleb nominovala jedinou kandidátku – Elišku Wagnerovou, která také mandát získala. Vedle kandidátky SZ uspěla ještě kandidátka ODS Daniela Filipiová. Poměr žen mezi nominovanými za tuto stranu byl nižší než poměr žen (resp. jediné ženy) mezi zvolenými. V případě ČSSD k výraznému posunu nedošlo, mezi nominovanými tvoří ženy jen mírně vyšší procento než mezi zvolenými. Za KSČM nebyla ve druhém kole zvolena žena žádná.

Podobně **malý rozdíl mezi poměrem nominovaných a zvolených žen** najdeme i v celkovém počtu za všechny volební strany ve všech obvodech. Jak je patrné z následujícího grafu, v předchozích letech byly rozdíly mezi poměrem nominovaných a zvolených žen vždy výraznější – ať již ve prospěch či v neprospěch žen.

Z grafu je také patrné, že ženy zaznamenaly **dosud největší úspěch právě v roce 2006**, tj. v obvodech, do nichž se nyní volilo. Letos však bylo nominováno žen méně, a nepodařilo se jim proto volební úspěch zopakovat. Důležitým faktorem byl i výše již zmíněný **neúspěch KSČM ve druhém kole voleb**, do kterého postoupily (shodně jako za ČSSD) celkem 4 ženské kandidátky, neuspěla však ani jedna.

NADACE
OPEN SOCIETY FUND
PRAHA

© Fórum 50 %, o. p. s.
2012